

DRIE KEER WIJZER. Vieringenwijzer, gebedswijzer, bijbelwijzer; door *Ad de Gruijter* en *Frans Holtkamp*. Malmberg, Den Bosch, z.j. (1986). 160 blz. geHI., f 33,00 (*Praxisreeks* nr. 42).

Bij Malmberg in Den Bosch verscheen onlangs het boek *Drie keer wijzer*: een boek boordevol met suggesties en handreikingen voor vieringen, kindergebeden en mogelijkheden voor het vertellen van bijbelverhalen. Het boek verscheen in de zgn. "Praxis-reeks", en is dan ook een heel praktisch boek!

Het initiatief voor dit boek dateert al van enige jaren geleden. De auteurs - twee Haagse distriktskatecheten - stelden ten behoeve van de schoolkatechetische praktijk een drietal "wijzers" samen: een vieringenwijzer, een gebedswijzer en een bijbelwijzer. Hele praktische, gestencilde brochures met daarin een schat aan modellen voor vieringen op school, suggesties voor kindergebeden en een voorbeeld van een bijbelleesrooster. Wie toen (december '83) de brochures graag wilde hebben, moest zijn ziel in lijdzaamheid bezitten: het materiaal zou t.z.t. worden uitgegeven in de "Praxis-reeks" van Malmberg. Onlangs verscheen dan ook, conform deze belofte, *Drie keer wijzer* bij genoemde uitgeverij.

levensbeschouwelijke vorming

Drie keer wijzer gaat over levensbeschouwelijke vorming op de basisschool; en dan niet zozeer levensbeschouwelijke vorming met betrekking tot het onderwijsleerproces als wel met betrekking tot die momenten die de alledaagse gang van zaken op school kunnen overstijgen: vierend, biddend, bijbelverhalen vertellend. "Levensbeschouwelijk" ook niet in enggodsdienstige (maar wel religieuze) zin opgevat: het gaat om "heel de mens", om vragen en activiteiten "die gekenmerkt worden door betrokkenheid, diepgang, intensiteit. Het gaat erom een fijne(re) neus te krijgen voor vragen die mensen onophoudelijk stellen aan de zin van hun bestaan, de oorsprong van het leven, het mysterie dat erin schuilgaat en de naam "God" die velen eraan geven" (blz. 6).

Hoewel verre van eenvoudig, wil *Drie keer wijzer* ook bescheiden mogelijkheden bieden voor het interkultureel vieren van feesten en ruimte maken voor gezamenlijk bidden en mediteren. "Bescheiden mogelijkheden": de auteurs zijn er zich immers van bewust dat zo'n interkulturele aanpak ook zijn beperkingen kent: "Ook al wil je nog zo graag de allochtonen begrijpen en met hen meedoen, je kunt niet ten volle in hun levende traditie stappen en van binnenuit met hen meedenken en meevoelen" (blz. 7). *Drie keer wijzer* wil op een bepaalde manier - ook bouwstenen aandragen voor het schoolwerkplan. Immers: vieren, bidden en bijbellezen zijn van meet af aan vakoverstijgend bedoeld en kunnen als zodanig worden beschouwd als bouwstenen voor het algemeen gedeelte van een schoolwerkplan waarin de identiteit van een (bepaalde) school tot uiting komt. *Drie keer wijzer* is vooral een praktisch boek: het geeft "wijzers" om te vieren, te bidden en bijbelverhalen te vertellen. Geen kookboek echter met kant- en klare recepten; wel krijgt men de "ingrediënten aangeboden om zelf de recepten samen te stellen" (blz. 7).

drie delen

Het boek bestaat - zoals de titel al suggereert - uit drie hoofdstukken. Elk hoofdstuk wordt voorafgegaan door een aantal theoretisch-theologische en onderwijskundige aandachtspunten.

Deel 1 (de vieringenwijzer) neemt ongeveer de helft van het boek in beslag en is in

zekere zin ook het belangrijkste hoofdstuk. In vieringen komen immers bidden en (bijbelverhalen) vertellen samen. Geboden worden 10 modellen voor vieringen op school (4 adventsvieringen, lijdensviering, jubileumviering, dierendag, klas/groepovergang, afsluiting van een periode, verjaardag, dodenherdenking, beroepen, Holi- of Phaguafeest). Bij elk model een "boodschappenlijst": aanleiding, organisatie vooraf, tijdstip, doelgroep, duur, keuze van de ruimte, wat je zegt/doet/gebruikt, taakverdeling enz. *Deel 2* (de gebedswijzer), dat ingeleid wordt door een aantal behartigenswaardige opmerkingen over bidden met kinderen, ontleent zijn kracht vooral aan de meer dan 30 blz. voorbeelden van geïmproviseerde kindergebedjes voor alle groepen en rond talloze invalshoeken. Een rijke bron voor een "gebedsotheek" (blz. 102).

Deel 3 tenslotte biedt ondersteuning aan hen die serieus werk willen maken met het vertellen van bijbelverhalen. In dit deel wordt een weg gewezen naar onderlinge (team)bezinning op het waarom en hoe van (kinder)bijbelverhalen; naar verantwoorde kinderbijbels (waarbij Karel Eijkman duidelijk als "hofleverancier" [blz. 144] funktioneert) en een longitudinale opzet van een "bijbelrooster" voor 4-12 jarigen.

extra stip

Drie keer wijzer is een boek dat met recht en reden een extra stip verdient, en warm kan worden aanbevolen voor distriktskatecheten, leerkrachten en schoolbibliotheken. Maar ook liturgische werkgroepen voor bv. kindernevenvieringen en gezinsdiensten zullen er heel wat bruikbaar materiaal in vinden.

Een kleine slotopmerking, om de traditie van de "schiegbedjes" zuiver te houden: niet de H. Jozef, maar de H. Antonius roep je aan als beste vriend (blz. 144) wanneer je iets kwijt bent!

Jan Simons